

روزنامه‌نگاری در استرالیا و بخش‌هایی از آسیاست، به تلاش‌هایی مربوط می‌شود که در زمینه روشن ساختن آنچه که ممکن است به صورت دوگانگی و تضادی میان آموزش دانشجویان دوره کارشناسی و تربیت روزنامه‌نگاران مجرب در آید، انجام گرفته است. تفاوت مفهومی موجود بین یک مدرس و یک معلم‌دهنده در متن این مقاله به صورت تفاوت بین دو مربی فوتبال تبیین شده است که یکی هیچگاه فوتبال بازی نکرده (مدرس) و دیگری یک بازیکن حرفه‌ای است (تعلیم‌دهنده).

در جهانی سرشار از آرمان‌ها، تدریس و تعلیم روزنامه‌نگاری بایستی توسط فردی انجام شود که خود یک بازیکن حرفه‌ای بوده و یا هست، فردی که قواعد بازی را می‌داند، با تکنیک‌ها و استراتژی‌های بازی آشناست، و بالاخره می‌داند که بازی را چگونه باید برد. در نتیجه این سؤال همیشگی در میان کمیته‌های گزینش متصدیان ژورنالیسم علمی مطرح می‌شود که آیا اولویت‌ها باید به دارندگان مدارک دکترایی داده شود که کمترین تجربیات را در زمینه رسانه‌ها دارند و یا به کسانی که تجارب عملی بسیار دارند اما مدارج تحصیلی بالایی طی نکرده‌اند.

در واقع، نه مدرک دانشگاهی و نه تجربه عملی هیچ‌کدام به تنهایی نمی‌تواند مثل آموزش کارآمد روزنامه‌نگاری در کلاس درس باشد. نتیجه بررسی‌های دانشجویان سال آخر غالباً گواهی است بر این ادعا. چالش تحصیل‌کرده‌های رشته روزنامه‌نگاری غالباً این است که فرایندهای آموزشی مختلف معمول در کلاس درس و تربیت حرفه‌ای را تلفیق و یک کاسه کنند و همزمان هم نقش مدرس و هم نقش روزنامه‌نگار را ایفا کنند. اگر چه هر دو نقش شامل انتقال دانش ادراکی، ارائه رهنمودهای آگاهانه و مهارت‌های علمی است ولی به باور من، تفاوت

آموزش روزنامه‌نگاری؛

یک مربی هستید یا یک بازیکن؟

نویسنده: اریک لو Eric Loo

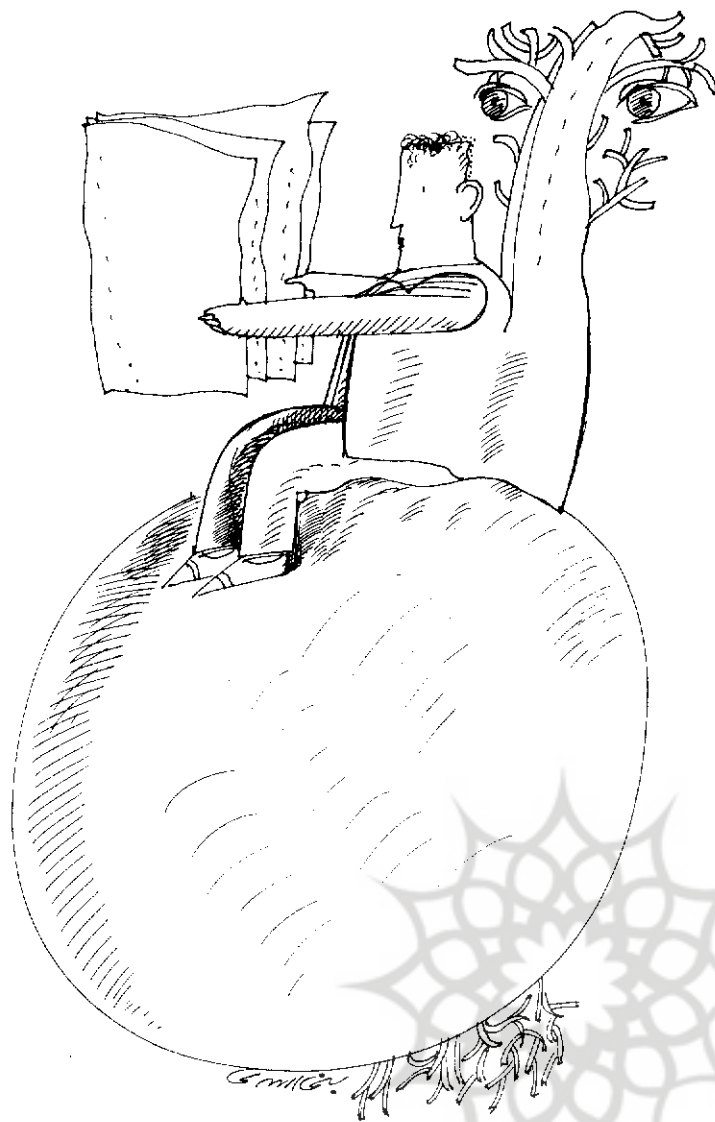
ترجمه: حسن نورائی بیدخت

طی سال‌های گذشته به عنوان روزنامه‌نگار، مدرس دانشگاه و گه‌گاه، تعلیم‌دهنده روزنامه‌نگاری فعالیت داشته‌ام. به عنوان مدرس دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، با دانشجویانی سروکار دارم که عمدتاً بین بیست تا سی سال سن دارند. به عنوان استاد راهنمای کارگاهی، با کسانی سروکار دارم که به‌طور کلی سال‌های میانی دوران خدمت خویش را می‌گذرانند و تجارب رسانه‌ای‌شان گاهی به مراتب حتی از تجارب خود من نیز فراتر می‌رود. بنابراین این سؤال پیش می‌آید که آیا اصولاً از لحاظ آموزشی درست است که روزنامه‌نگاران توسط کسانی آموزش داده شوند که تجربه کمتری از خودشان دارند. این مقاله که حاصل تجربیات من به عنوان مدرس و تعلیم‌دهنده

اشاره

از لحاظ آرمانی، آموزش کارآمد روزنامه‌نگاری، شامل رهبری استراتژیک فردی است که با قواعد، تکنیک‌ها و بایسته‌های رقابت رسانه‌ای آشناست و بالاخره می‌داند که بازی رسانه‌ای را چگونه باید برد. ولی در عالم واقع، نه مدرک دکترای و نه تجربه حرفه‌ای، هیچ‌کدام الزاماً به آموزش رهبری کارآمد روزنامه‌نگاری در کلاس درس نمی‌انجامد. از لحاظ ادراکی، یک مدرس و یک معلم‌دهنده را می‌توان به ترتیب به دو مربی تشبیه کرد که یکی هیچ‌گاه خودش بازی نکرده و دیگری یک بازیکن حرفه‌ای بوده است. مقاله حاضر که برگرفته از فعالیت‌های یک کارگاه رسانه در لائوس است، می‌کوشد تا نادرستی دوگانگی موجود میان آموزش دانشجویان دانشگاه و تربیت روزنامه‌نگاران با تجربه را روشن کند.

***

آموزشی در ابعاد اهداف و نتایج کاربردی‌ای قرارداد که هدف بوده و مورد انتظار دانشجویان مقطع کارشناسی و متخصصان رسانه‌ای نیز هست.

اگر چه هم دانشجویان دوره کارشناسی روزنامه‌نگاری و هم متخصصان میان - تجربه، هدف واحدی را با شرکت در کارگاه‌های آموزش روزنامه‌نگاری دنبال می‌کنند - که همان فراگیری، گسترش، و افزایش مهارت‌های ژورنالیستی‌شان است - ولی آنان پس زمینه‌های فرهنگی، معرفتی و تجربی مختلفی دارند و به همین علت انتظارشان از کلاس درس نیز متفاوت است؛ دانشجویان دوره کارشناسی ارشد یا کسانی که تازه مدرک اول خود را گرفته‌اند و در رسانه‌ها کار می‌کنند، یا سال‌های متعدد در بخش‌های غیرمرتبط با رسانه‌ها فعالیت داشته‌اند. حرفه‌ای‌های میان خدمت سال‌ها تجربه دارند که گاهی از میزان تجربه تعلیم‌دهندگان‌شان به مراتب فراتر می‌رود. آموزش اصول اولیه گزارشگری به هنرآموزان بزرگسال، به مثابه آن است که یک مردم‌شناس دانشگاهی به بومیان یک محل یاد بدهد که در نقاط دور افتاده چگونه به حیات خود ادامه دهند.

با توجه به تدریس روزنامه‌نگاری در دوره کارشناسی، فرض را بر این قرار می‌دهم که قدری توانش یا پتانسیل ژورنالیستی در دانشجویان وجود دارد. بدین ترتیب، هدف آموزش این است که به دانشجویان یاد داده شود که چگونه با استدلال منطقی در مورد مسائل موجود واکنش انتقادی نشان دهند؛ به صورتی منسجم مطلب بنویسند؛ و در زمینه‌های عمده گفتمان فلسفی، سیاسی و فرهنگی مهارت پیدا کنند. ولی صرف فراگیری علوم انسانی الزاماً دانشجویان را به مهارت‌های روزنامه‌نگاری اولیه مجهز نمی‌کند هرچند به عنوان یکی از اهداف دانش‌آموزی در ردیف رئوس مطالب اکثر

به منظور گسترش مجموعه فراگیری از مفاهیم و نظریه‌های رسانه‌ای با این امید که در تجارب حرفه‌ای و کارکردهای سازندگی جامعه، مورد استفاده قرار گیرند. در اینجاست که تکمیل آموخته‌های تجربی (دانش چونی) با علوم معرفتی (دانش چرایی) روبه‌روی هم قرار می‌گیرد. اگر چه آموزش دوره کارشناسی بیشتر در راستای مجهزکردن دانشجویان به مهارت‌های رسانه‌ای اولیه است، ولی کارگاه‌های آموزش رسانه بیشتر در زمینه نشان دادن جهت عمل می‌کنند چرا که اصولاً بدان سبب طراحی شده‌اند که به روزنامه‌نگاران مجرب بیاموزند عملکرد فعلی خویش را از طریق درک انتقادی ارزش‌های هنجاری و عملی شغل خود مورد تجدیدنظر قرار دهند و نیز بدیشان بیاموزند که از طریق این تفاهم، چطور

موضوعات درسی نگاشته شده است. به اعتقاد من، وظیفه کلیدی یک مدرس واداشتن دانشجویان - به عنوان روزنامه‌نگاران بالقوه - به این است که خوب مطالعه کنند، به خوبی در جریان امور قرار گیرند، نسبت به محیط اطراف خود حساس باشند، در مورد اهداف زندگانی خویش تفکری انتقادی داشته باشند، درباره مسائل و پیامدهایی که به واسطه گزارش‌های روزنامه‌نگاران برای جامعه به وجود می‌آید، بیندیشند.

اما با توجه به آموزش‌های عملی، فرض را بر این قرار می‌دهم که آنان با تجارب مختلفی که در این زمینه اندوخته‌اند به کارگاه‌ها می‌آیند، هرچند کمترین اطلاعی از مفاهیم و نظریه‌های انتقادی رسانه‌ای ندارند. از این‌رو، هدف عبارت است از کار با هنرآموزان بزرگسال

■ از لحاظ آرمانی، آموزش کارآمد روزنامه‌نگاری، شامل رهبری استراتژیک فردی است که با قواعد، تکنیک‌ها و بایسته‌های رقابت رسانه‌ای آشناست و بالاخره می‌داند که بازی رسانه‌ای را چگونه باید برد.

می‌توانند خرد و بصیرت عملی تازه کسب شده‌شان را در راستای تحکیم کار و وظایف خود در جامعه به کار گیرند.

بنابراین شکاف بین هر دو گروه ارباب رجوع - دانشجویان روزنامه‌نگاری و شرکت‌کنندگان در کلاس‌های کارگاهی - در زمینه تئوری و عمل، و بین آموزش آزاد و حرفه‌ای است که استدلال‌های له و علیه هر دو کاملاً مشخص شده است.

دانشکده‌های روزنامه‌نگاری دارای گرایش حرفه‌ای، از قبیل دانشکده روزنامه‌نگاری دانشگاه ولونگونگ Wollongong استرالیا، سعی می‌کنند دانشجویان را برای اشتغال به کار حرفه‌ای در رسانه‌ها آماده سازند. کار اصلی این است که ما دانشجویانی را که با مدارک پیش‌دانشگاهی متفاوت و با توانمندی‌ها و قابلیت‌های کار متفاوت در رسانه‌ها به این دانشکده‌ها مراجعه می‌کنند، آماده می‌سازیم. به‌طور مثال، زمینه‌های ادراکی و مهارتی برنامه‌های دوره کارشناسی ارشد روزنامه‌نگاری و دوره کارشناسی روزنامه‌نگاری چند فرهنگی روی یک هدف ملموس متمرکز شده و در راستای آن هدایت می‌شود. این هدف چیزی نیست جز پیدا کردن شناخت در زمینه‌های مختلف رسانه‌ای و اشتغال به کار در آنها.

با توجه به درس‌هایی که به عنوان یک مدرس دانشگاه آموخته‌ام و نیز با توجه به فعالیت‌های آموزشی‌ای که قبل از پرداختن به تدریس در دوره کارشناسی ارشد روزنامه‌نگاری دارای گرایش حرفه‌ای داشته‌ام، مزایا و محاسن افول آموزش آزاد (آموزش تئوریک) و آموزش حرفه‌ای (فراگیری تجربی) و تبدیل آنها به یک

تعلیم و تربیت ژنریک (دانش عملی) را مشاهده می‌کنم. در اینجا تجربیات خویش در زمینه تلفیق ابعاد نظری و عملی روزنامه‌نگاری را با واقعیت‌های رسانه‌ای در فرهنگ‌های مختلف در هم خواهیم آمیخت. آنچه اکنون ارائه می‌شود گزارشی است از فعالیت پنج روزه یک کلاس کارگاهی در مورد ژورنالیسم یا روزنامه‌نگاری زیست محیطی که در ماه مه ۱۹۹۸ در لائوس برگزار شد. این کلاس توسط «بنیاد یادبود رسانه‌ای هندوچین» (IMMF) مستقر در بانکوک برگزار شد و تعداد ۳۰ روزنامه‌نگار لائوسی در آن شرکت جستند.

به‌طور کلی، یک رویکرد منسجم و یکپارچه به آموزش روزنامه‌نگاری، روی استفاده از مفاهیم و نظریه‌های رسانه‌ای به منظور آگاه‌سازی در مورد کار حرفه‌ای، متمرکز است. اگر چه آموزش مهارت‌های روزنامه‌نگاری پیشرفته مهم‌ترین هدف کلاس‌های کارگاهی است، اما به اعتقاد من، چنانچه روزنامه‌نگاران «چراها» و «چرا نه‌ها» و جنبه‌های کار رسانه‌ای را فرا بگیرند، از لحاظ علمی و عملی مجهزتر خواهند شد. به‌طور کلی، روزنامه‌نگاران شرکت‌کننده در کلاس‌های کارگاهی، در زمینه تهیه گزارش، کارکشته‌تر می‌شوند. از طریق یک شناخت انتقادی از عملکرد و ارزش‌های آنها، توانش بیشتری برای روزنامه‌نگاران پدید می‌آید تا تحولاتی واقعی در کار روزمره خویش به وجود آورند.

تقویت نفس روزنامه‌نگاران، به‌ویژه در چارچوب محدودیت‌های سیاسی و ساختار پایگانی بسیاری از سازمان‌های

خبری آسیا، همچنان به صورت زمینه‌ای انتقادی برای آموزش، روشنگری، و هدایت نوگرایانه باقی می‌ماند. به‌طور کلی، رویکرد آموزشی من برای روزنامه‌نگاران حرفه‌ای میان خدمت، از واکنش به محتوای ادراکی گرفته تا کاربردهای عملی در موقعیت‌های واقعی آغاز می‌شود. این رویکرد ادراکی به گونه‌ای انتقادی موارد مشروحه زیر را مورد بررسی و مطالعه قرار می‌دهد:

* ساختار خبری، ارزش‌ها؛
* عوامل بازار و مسؤلیت ژورنالیستی؛

روابط پیچیده بین مطبوعات و محدوده گروه‌های اجتماعی‌یی که مورد بررسی و گزارش قرار می‌گیرند؛

* پیش‌انگاره‌های ایدئولوژی مشترک که نقش مراقب رسانه‌ها را مشخص می‌کند.

شیوه عمل کلاس‌های کارگاهی به شرح زیر است:

* خود - ارزشیابی روزنامه‌نگاران از انگیزه شخصی و موضع‌گیری در قبال شغل؛

* جای دادن ارزش‌های ژورنالیستی حرفه‌ای شرکت‌کنندگان در زمینه‌های چند فرهنگی؛

* بالا بردن سطح دانش و آگاهی شرکت‌کنندگان از کاربردهای ژورنالیستی در جامعه مربوطه؛

* ایجاد چالش میان ارزش‌های خبری غالب شرکت‌کنندگان با معیارهای جایگزین؛

* به‌کارگیری مفاهیم و اصول رسانه‌ای در مورد واقعیت‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی.

هدف کلی آموزش بالا بردن سطح دانش و آگاهی شرکت‌کنندگان نسبت به کاربردهای ژورنالیستی‌شان در جامعه مورد نظر، و قراردادادن چارچوبی فراگیر در اختیار آنهاست تا بتوانند از آن در جهت

انعکاس و پیشبرد عملکرد رسانه‌ای خویش بهره گیرند.

نماهنگ (ویدئوکلیپ)های کوتاه از عملکرد ژورنالیستی در کشورهای دیگر مورد استفاده قرار می‌گیرد تا امکان گفت‌وگو و ارتباط بین شرکت‌کنندگان فراهم آید. هدف از این گفت‌وگو، بررسی این قضیه است که کی، چی، به که می‌گوید، مقصودش چیست، و روزنامه‌نگار بر مبنای کدام مشروعیت از نقطه نظرهای سیاسی و فرهنگی متفاوت برای یک مخاطب گزارش تهیه می‌کند.

ماهیت علمی بخش آغازین برنامه کلاس کارگاهی عبارت است از تقویت قوه ادراک شرکت‌کنندگان در مورد عملکرد خودشان. خود-بازتابی انتقادی بر هر گونه تحقق ارزش‌های حرفه‌ای جدید، تقدم دارد. از آنجا که شرکت‌کنندگان در کلاس کارگاهی دارای پس‌زمینه‌های فرهنگی مختلف بوده و سطح تسلط آنان به زبان انگلیسی نیز متفاوت است، من غالباً با روندهای یادگیری مختلف و نیز نتایج مختلف روبه‌رو می‌شوم. بدین ترتیب، رویکرد و مطالب آموزشی من از چنان انعطاف‌پذیری‌هایی برخوردار هست که محیط متغیری برای کارگاه به وجود آورد.

گزارش واقعیت‌های رسانه‌ای درباره محتوای کارگاهی

از زمانی که لائوس درهای خود را باز کرده، ابتکارات متعددی از سوی سازمان‌های غربی برای کمک به توسعه سرمایه انسانی و اجتماعی کشور در اختیار آن قرار گرفته است. یکی از این ابتکارات تشکیل کلاس‌های کارگاهی آموزش رسانه توسط (IMMF) است. محیط رسانه‌ای قاعده‌مند لائوس شالوده فرهنگی لازم را برای ایجاد چارچوبی واقع‌گرایانه برای برنامه‌های کلاس کارگاهی و رویکردهای آموزشی فراهم ساخت. میزان کنترل مطالب رسانه‌های

لائوس را می‌توان با توجه به تجربه یک روزنامه‌نگار داوطلب سازمان ملل در «وین تیان تایمز» (Vientiane Times)، تنها هفته‌نامه انگلیسی زبان لائوس، دریافت. متن اصلی مقاله‌ای که نامبرده پیرامون تأثیر بحران مالی آسیا بر ملت

کشاورزی همت گمارند و دیگر از بابت افزایش قیمت مواد خوراکی در بازار نگران نباشند.»

این مقاله توسط سردبیر نشریه ویرایش شد و نسخه چاپ شده آن (در شماره مورخ ۱۹-۱۷ ژانویه ۱۹۹۸) به

■ در جهانی سرشار از آرمان‌ها، تدریس و تعلیم روزنامه‌نگاری بایستی توسط فردی انجام شود که خود یک بازیکن حرفه‌ای بوده و یا هست، فردی که قواعد بازی را می‌داند، با تکنیک‌ها و استراتژی‌های بازی آشناست، و بالاخره می‌داند که بازی را چگونه باید برد.

لائوس برای چاپ در هفته‌نامه مزبور نوشت، به قرار زیر بود:

«آقای سومچای، ۲۷ ساله، اظهار داشت حل مسأله بحران ارزی آسیا همچنان به عهده دولت باقی می‌ماند. حتی اگر دولت نمی‌تواند همه مسائل را حل و فصل کند، بایستی بکوشد تا به کمک سیاست‌های هوشمندی که تأثیر کلی آنها بر اقتصاد لائوس را محدود می‌سازد، نسبت به مشکلات و مسائل کشور واکنش نشان دهد.

«خود من شخصاً، با وجودی که در بخش خصوصی به کار اشتغال دارم و حقوق نسبتاً بالایی نیز دریافت می‌کنم بایستی تا آنجا که برایم مقدور است پس‌انداز کنم زیرا هنوز خرج‌های بسیاری از جمله تأمین هزینه تحصیلات فرزندان و نیز مخارج آب و برق در پیش دارم. در حال حاضر، روز به روز قیمت اجناس به خاطر تورم بالاتر می‌رود و لذا ناگزیر در مورد خرید هر کالایی، خوب آن را سبک و سنگین می‌کنم که ببینم آیا واقعاً بدان نیاز دارم یا خیر.

شاید دولت به فکر یافتن راه‌هایی باشد که توده مردم، به ویژه کارکنان - دارای حقوق ثابت - را یاری رساند. شاید زمان آن رسیده باشد که حقوق‌ها افزایش یابد تا با سطح کلی تورم هماهنگ شود. به منظور بالا بردن سطح خودکفایی محرومان.

به اعتقاد من، دولت باید منابع رایگان، از قبیل اراضی قابل کشت و کار، در اختیار شهروندان قرار دهد تا خودشان به

شرح زیر است.

«خود من، با وجود آن که در بخش خصوصی به کار اشتغال دارم و حقوق نسبتاً بالایی نیز دریافت می‌کنم، باید تا آنجا که می‌توانم پس‌انداز کنم زیرا هنوز خرج‌های بسیاری از قبیل تأمین هزینه تحصیل فرزندان، و نیز مخارج آب و برق در پیش دارم. در حال حاضر، روز به روز قیمت اجناس به خاطر تورم بالاتر می‌رود و لذا ناگزیر در مورد خرید هر کالایی خوب آن را سبک‌سنگین می‌کنم تا ببینم آیا واقعاً بدان نیاز دارم یا خیر.»

اگر چه رسماً یک سیستم سانسور از طرف دولت اعمال نمی‌شود اما سانسور مقالات و گزارش‌های انتقادی در اتاق‌های خبر توسط سردبیران و نیز روزنامه‌نگاران اعمال می‌شود. سردبیران نشریات لائوس عموماً نظر حزب حاکم بر کشور را در مورد رسالت خویش قبول دارند. رسالت آنان عسارت است از تحکیم توسعه روستایی و یک چشم‌انداز جامعه‌گرایانه برای مردم در تضاد با انتقادات از دولت و آلودگی اطلاعاتی شایع در - مثلاً - رسانه‌های تایلند همجوار. برنامه‌های فرستنده‌های تلویزیونی تایلند در وین تیان به راحتی قابل دریافت است. با توجه به نزدیکی رادیو و تلویزیون تایلند، این کشور همچنان به صورت پنجره‌ای باز به روی یک نظام رسانه‌ای متفاوت که چشم‌انداز متفاوتی از رویدادهای داخلی و خارجی ارائه می‌دهد، باقی می‌ماند.

روزنامه‌نگاران لائوس که دوره‌های ویژه آموزش^۱ رسانه را در بانکوک و زیر نظر (IMMF) گذرانده‌اند؛ و نیروهای داوطلب سازمان ملل که به عنوان دستیاران سردبیر «وین‌تیان تایمز» همکاری داشته و در عین حال مخالف محدودیت‌های اعمال شده در مورد آزادی عمل افراد بودند، از تحقق کاربرد مشخص شده برای مطبوعات ناتوان بودند. با توجه به این که روزنامه‌نگاران لائوس، ماهیانه فقط حدود ۱۵ دلار حقوق می‌گیرند، نبود انگیزه برای تهیه گزارش‌های دست اول و پرخواننده قابل درک است. روزنامه‌نگاران شاغل در وین‌تیان تایمز عملاً یا به کار ترجمه برای سازمان ملل و سازمان‌های غیردولتی اشتغال دارند یا با انجام فعالیت‌های هنری

کل فضای آن محدود می‌شود. «وین تیان مای» (Vientiane Mai)، از میان روزنامه‌هایی که به زبان بومی انتشار می‌یابد، نخستین روزنامه لائوسی است که خود را از قید وابستگی به یارانه‌های دولتی رها ساخته است. روزنامه‌های دیگر، از قبیل وین‌تیان تایمز همچنان برای پرداخت حقوق کارکنان و تأمین هزینه‌های اداره امور خود، به کمک‌های مالی وزارت فرهنگ و اطلاعات وابسته‌اند. بقیه هزینه‌های روزنامه‌ها از طریق دریافت حق اشتراک و چاپ پیام‌های بازرگانی تأمین می‌شود. آمار و ارقام موجود نشانگر آن است که تنها در وین‌تیان تعداد ۴۴ سازمان و مؤسسه رسانه‌ای دایر است که در آن میان

■ نه مدرک دانشگاهی و نه تجربه عملی هیچ‌کدام به تنهایی نمی‌تواند مثل آموزش کارآمد روزنامه‌نگاری در کلاس درس باشد.
■ چالش تحصیل‌کرده‌های رشته روزنامه‌نگاری غالباً این است که فرایندهای آموزشی مختلف معمول در کلاس درس و تربیت حرفه‌ای را تلفیق و یک کاسه کنند و همزمان هم نقش مدرس و هم نقش روزنامه‌نگار را ایفا کنند.

و تبلیغاتی مخارج زندگی خویش را تأمین می‌کنند. نرخ میانگین ترجمه یک صفحه از زبان لائوسی به انگلیسی معادل ۵ دلار امریکاست.

از سال ۱۹۹۷، دست سازمان‌های رسانه‌ای باز گذاشته شده است تا شیوه‌های تازه‌ای برای ایجاد درآمد بیشتر از طریق انتشار پیام‌های بازرگانی ابداع کرده و وابستگی خود به یارانه‌های دولت را کاهش دهند. با وجود این، مقررات زدایی با این هشدار همراه است که فعالیت‌های بازرگانی رسانه‌های همگانی باید با وظایف و رسالت‌های رسانه در زمینه آموزش و آشنا ساختن توده مردم با اهداف دولت تعدیل شود. به همین دلیل پیام‌های بازرگانی هر روزنامه به ۱۰ درصد

از خبرگزاری لائوس (KPL) گرفته تا فرستنده‌های رادیویی، روزنامه‌ها، مجلات عامه‌پسند، نشریات علمی و انتشارات اداره مطبوعات وزارت فرهنگ و اطلاعات این کشور وجود دارد.

این ۴۴ سازمان رسانه‌ای جملگی در انجمن روزنامه‌نگاران لائوس عضویت دارند. اصول اخلاقی مندرج در قانون مطبوعات لائوس که در اوایل سال ۱۹۹۸ توسط انجمن روزنامه‌نگاران این کشور تدوین شد و تصویر روشنی برای شناخت واقعیت فرهنگ رسانه‌ای لائوس به دست می‌دهد، به شرح زیر است:

* گسترش و حمایت از سیاست حزب و منافع مردم.
* ارائه تریبونی برای مبادله افکار

سازنده توسط مردم.

* نشان دادن تنوع فرهنگ لائوس و کمک به اجرا و تحقق اهداف توسعه اجتماعی - اقتصادی.

* حل و فصل مناقشه فرهنگی جهت رسیدن به جامعه‌ای بهتر.

* گسترش آگاهی مردم از طریق ارائه اطلاعات خبری‌ای که برای توسعه ایشان مفید است.

* بهبود فرهنگ زبانی و استقلال کشور.

* محترم شمردن فرهنگ، ارزش‌های معنوی و خرد دیگران.

* حساس بودن نسبت به اندیشه‌های نو.

* داشتن احساس مسؤلیت.

* تصحیح به موقع اشتباهات.

* رعایت حقوق مدنی مردم به هنگام دریافت اخبار منطبق با قانون.

* تلاش برای تسبیل جمهوری دموکراتیک خلق لائوس به یک کشور برخوردار از صلح، استقلال، دموکراسی، وحدت و کامیابی.

قانون مزبور بر وظیفه رسانه‌های همگانی در خدمت به حزب و توده‌ها تأکید می‌ورزد. رسانه‌ها دو کاربرد دارند. یکی این که محملی برای حزب هستند. مقصود از تأسیس رسانه‌های همگانی تنها ابلاغ سیاست حزب یا قوانین و مقررات دولت به توده مردم و نیز ارائه آموزش‌ها و تعالیم لازم در ارتباط با افکار و ایدئولوژی سیاسی است. کاربرد دیگر رسانه‌ها پیوند دادن مردم با حزب است.

کارگاه

کارگاه من که در آن ۳۰ روزنامه‌نگار دارای گرایش جامعه‌محوری^۲ شرکت داشتند و کانون توجه آن مسائل زیست‌محیطی بود، اصولاً به واسطه فرهنگ رسانه‌ای محلی و واقعیت‌های سیاسی شکل گرفت. از آنجا که من به

کمک یک مترجم کار می‌کردم، ناگزیر بودم افکار و اندیشه‌هایم را در قالب‌های مفهومی به شرکت‌کنندگان در کلاس القا کنم. محیط آموزشی به شکل ساخته و پرداخته شده‌ای از ارتباطات جاندار مبدل شد که در آن تصاویر ساده‌ای که روی وایت‌برد نشان داده می‌شد، نیز مورد استفاده قرار می‌گرفت.

این کارگاه دو زبانه به منظور آغاز گفت‌وگویی میان روزنامه‌نگاران و مردمانی که در محلهٔ پرگرد و خاک وین تیان زندگی می‌کردند تشکیل شد. حاصل این کارگاه مجموعه گزارش‌هایی بود که با هدف حل و فصل مشکلات مردم به روزنامه‌های محلی ارائه می‌شد و برای روزنامه وین تیان تایمز نیز به زبان انگلیسی ترجمه می‌شد.

این کارگاه به کمک شرکت‌کنندگان، بر آن شد تا در راستای برقراری ارتباط رسانه‌ها با مردم و تحقق نقش رسانه‌ها به عنوان یک حلقه ارتباطی میان مردم، نهادهای دولتی، سازمان‌های غیردولتی و دولت، راه‌هایی عملی پیدا کند. طی یک فرایند پنج روزه، گام‌های مشروحه زیر برداشته شد:

* مفاهیم کلی ارتباطات، ژورنالیسم جامعه محور، کاربردهای مدنی روزنامه‌نگاران در جوامع در حال توسعه، و فرایندهای تولید خبر به شرکت‌کنندگان در کارگاه یادآوری شد. کنوانسیون‌های گزارشی مورد بررسی، از الگوی ژورنالیسم توسعه محور گرفته شد.

* مجموعه سؤالاتی تهیه شد و با توجه به آنها، شرکت‌کنندگان در گروه‌هایی کوچک، کارکرد حرفه‌ای و مشارکت خویش در برخورد با علایق جامعه را بازتاب دادند.

* شرکت‌کنندگان پیرامون عملکرد خویش به عنوان میانجی بین مردم و مسئولان دولتی و نیز درباره میزان همکاری آگاهانه قبلی‌شان با جامعه، در

راستای دستیابی به راه‌حل‌های احتمالی برای مشکلات مرتبط با زندگی روزمره از قبیل آلودگی هوای شهر، تبادل نظر کردند.

* ناهنگ‌های مسائل زیست‌محیطی در لائوس و استرالیا برای به تفکر واداشتن روزنامه‌نگاران در خصوص علایق زیست‌محیطی محلی ساخته شد.

* اطلاعات و داده‌های پژوهشی پس زمینه‌ای درباره علایق زیست‌محیطی در لائوس در اختیار شرکت‌کنندگان گذارده شد.

* به دنبال بحث‌ها و مناظره‌های کارگاهی، تمرینات مربوط به گزارش عملی درباره علایق زیست‌محیطی مشخص شد.

* دیدار از بخش‌های مختلف جامعه برای تهیه گزارش‌های مستقیم از محل.

* نگارش گزارش.

روز اول

۳۰ روزنامه‌نگار که ۲۰ نفر آنها به روزنامه‌های ایالتی وابسته بودند، در کارگاه شرکت کردند. نخستین دیدار آنان از وین تیان بود. پس از آشنایی با موقعیت و برنامه کارگاه، مسأله ماهیت خبر، ارزش‌های خبری، تولید و ساخت خبر و نقش روزنامه‌نگار در جوامع در حال توسعه‌ای چون لائوس، که تحولات سریعی در آنها رخ می‌دهد، مورد بررسی قرار گرفت. از تصاویر وایت‌بوردی به منظور ساده‌تر کردن درک مفاهیم ژورنالیستی استفاده شد.

همان‌طور که انتظار می‌رفت، روزنامه‌نگاران دریافتند که نقش ژورنالیستی اصلی‌شان انتقال اطلاعات از دولت به مردم است. نقش آنان به عنوان یک عامل تحول در یک جریان دوسویه افکار و حقایق یک مفهوم بیگانه تلقی می‌شد. گرایش آنان حمایت غیرانتقادی از پروژه‌های توسعه روستایی از جمله سد هیدروالکتریک مجادله‌انگیز «نم‌توئن»

بود. با وجود این، روزنامه‌نگاران فعال در رسانه‌های شهری سعی داشتند در مقایسه با رسانه‌های روستایی، نگاه انتقادی‌تری به اثرات پروژه مزبور بیندازند؛ پروژه‌ای که تأثیرات زیادی بر زندگانی کسانی که در پایین دست می‌زیستند داشت. این نگاه انتقادی شامل پیامدهای درازمدت پروژه برای اقتصاد لائوس در گیرودار بحران مالی تایلند نیز می‌شد.

مذاکرات کلی انجام شده، زمینه را برای انجام مناظرات خصوصی‌تر شامگاهی آماده ساخت. آنان به گروه‌های کوچک‌تر تقسیم شدند تا آنچه را که از نظرشان مسائل زیست‌محیطی عمده‌ای تلقی می‌شد که بر جامعه وین تیان تأثیر می‌گذاشت، از زوایای مختلف بررسی کنند. عناوین و موضوع‌های مطرح شده عبارت بود از: ضعف سیستم جمع‌آوری زباله، گرد و خاکی بودن هوا به واسطه عملیات جاده‌سازی جاری، آلودگی مواد خوراکی عرضه شده توسط فروشندگان دوره‌گرد، و بالاخره آلودگی شدید بیمارستانی رودخانه مکنونگ.

روز دوم

در نشست باامدادی، توجه شرکت‌کنندگان روی بحث‌ها و مناظرات مربوط به تولید گزارش، استفاده از منابع اطلاعات، و شیوه‌های انجام مصاحبه متمرکز بود. عناوین و سرخط‌های عنوان شده در روز اول به عنوان نمونه‌هایی متقن برای نشان دادن مفاهیم انتزاعی مورد استفاده قرار می‌گرفت.

تدارکات مقدماتی با سخنرانانی از طرف جامعه، رئیس سازمان علوم، تکنولوژی و محیط زیست (STENO) و معاون سازمان بهداشت عمومی از طریق سردبیر «وین تیان تایمز» نه تنها فایده‌ای نبخشید بلکه خود نشانگر بوروکراسی و مشکلات ارتباطی در لائوس و اهمیت - یا عدم اهمیت - داده شده به زمان و تعیین

ضرب الاجل به عنوان ضرورت‌ها و ملزومات روزنامه‌نگاری در این کشور است.

با وجود این، با توجه به پس زمینه متفاوت شرکت‌کنندگان، همزمان یک کنفرانس مطبوعاتی و جلسه گفت‌وگوی محلی تحت عنوان «اثرات گردوخاک ناشی از عملیات جاده‌سازی بر شهروندان» برگزار شد. در این گفت‌وگو چهار نفر شرکت داشتند: یک نماینده اهالی شهر، یک پیمانکار جاده‌سازی، یک مقام مسؤول بهداشت عمومی، و یک نماینده سازمان‌های غیردولتی.

این گفت‌وگوی داغ و در عین حال آموزنده حدود یک ساعت به درازا کشید. شرکت‌کنندگان سعی کردند چند سؤال انتقادی مطرح سازند. سپس از آنان خواسته شد براساس یادداشت‌های خویش از این نشست، یک گزارش خبری روشن تهیه کنند.

با وجود این، تنها در معدودی از گزارش‌هایی که تهیه شد به سؤالات انتقادی مطرح شده در جریان گفت‌وگو، اشاره شده بود. به‌طور کلی، این گزارش‌ها در قالب اخبار کوتاه خبرگزاری لائوس تهیه شده بود یعنی در قالب همان خبرهایی که همه روزه از سوی این خبرگزاری در اختیار رسانه‌های محلی و سفارت‌های خارجی گذارده می‌شود. عنوان‌ها و محتوای این خبرها بیشتر روی ضوابط تشریفاتی متمرکز بود. مقام‌های دولتی، مفاهیم سیاسی، شعارهای حزبی معمولاً در دو سه پاراگراف اول گنجانده می‌شد.

دومین تمرین شامگاهی عبارت بود از بازنویسی یک گزارش خبری خبرگزاری لائوس درباره درخواست «بونیانگ وراچیت»، - معاون نخست‌وزیر - از کشاورزان استان «بوکامسای» برای استفاده از تکنولوژی نوین برای افزایش محصول برنج جهت مهیا شدن برای فصل خشک/

■ هدف آموزش این است که به دانشجویان یاد داده شود که چگونه با استدلال منطقی در مورد مسائل موجود واکنش انتقادی نشان دهند؛ به صورتی منسجم مطلب بنویسند؛ و در زمینه‌های عمده گفت‌وگو فلسفی، سیاسی و فرهنگی مهارت پیدا کنند.

■ چنانچه روزنامه‌نگاران «چراها» و «چرانها» و جنبه‌های کار رسانه‌ای را فرا بگیرند، از لحاظ علمی و عملی مجهزتر خواهند شد.

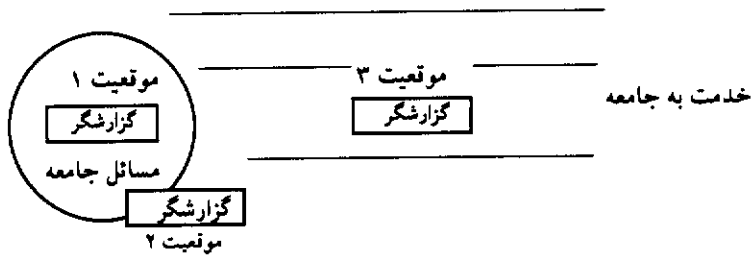
باراتی. این گزارش‌ها همان شب به کمک یک مترجم مورد ارزیابی قرار گرفت و صبح روز بعد دوباره در اختیار شرکت‌کنندگان گذارده شد.

روز سوم در نشست بامدادی روز سوم، توجه شرکت‌کنندگان روی بررسی گزارش خبری کاملاً صریح و مقدمه خبری بسیار مهم متمرکز بود. طرح گفت‌وگوها بر گزارش‌های شرکت‌کنندگان درباره اظهارات روز گذشته بونیانگ وراچیت متمرکز داشت. یک مترجم دیگر به بررسی شیوه‌های متفاوتی پرداخت که طی آن جمله‌های معلوم و مجهول در زبان لائوسی به کار می‌رفت.

تمرین ۱
* سلطان بروئی امروز دیدار می‌کند.
* دیدار رسمی سه روزه از کشور.
* دو همسر سلطان، وی را همراهی می‌کنند.
* تبادل نظر درباره سرمایه‌گذاری با رئیس‌جمهور.
* قرار است سلطان مبلغ ۴ میلیارد کیپ به پروژه جاده‌سازی لائوس کمک کند.

تمرین ۲
* اعلامیه امروز وزارت بهداشت.
* از ماه آوریل به بعد تعداد ۵۰ نفر بستری شده‌اند.
* آلودگی مواد خوراکی بر اثر مواد آلاینده و گردوخاک.
* مجازات: یکصد هزار کیپ جریمه یا یک ماه زندان.

بخش عمده‌تر نشست روز سوم روی سرخط‌های خبری‌ای که به‌طور تمرینی نگاشته شده متمرکز بود. کیپسول‌های اطلاعات براساس سؤالات شش‌گانه کی، کجا، کی، چه، چرا و چگونه به زبان انگلیسی تهیه و برای شرکت‌کنندگان به

تجارب خویش در زمینه پوشش خبری مسائل زیست محیطی وین تیان را بازگو کرد. به دنبال آن توضیحاتی پیرامون اصول و مبانی پژوهش روزنامه‌نگاری (ژورنالیسم) ارائه شد.

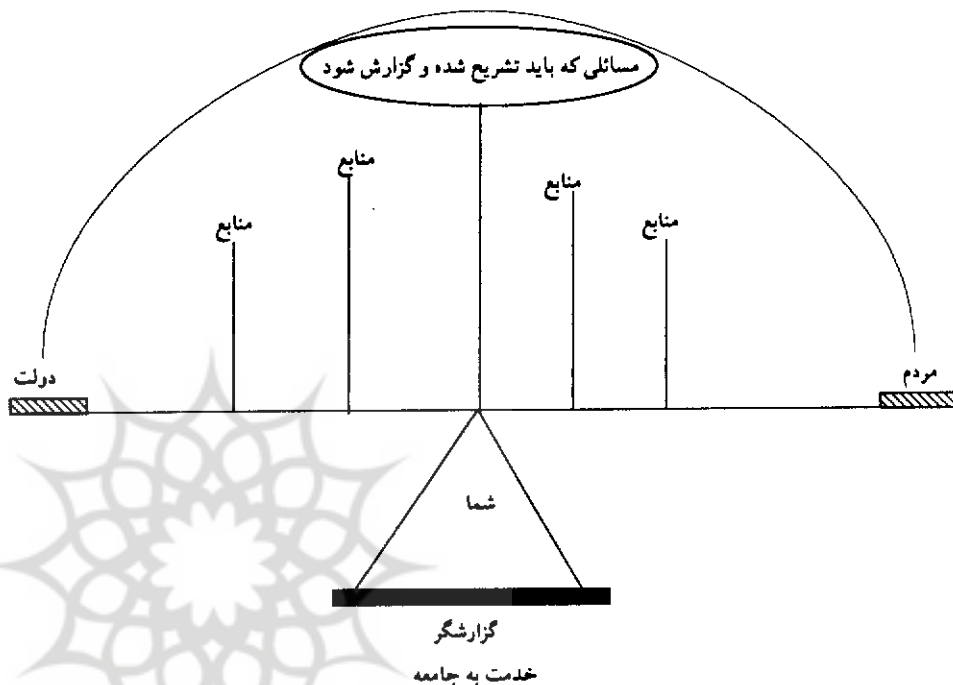
سپس، شرکت‌کنندگان به بحث و تبادل نظر در این خصوص پرداختند که در گزارش‌های خویش درباره اثرات جاده‌سازی و گردوخاک ناشی از آن بر زندگی و سلامت جامعه باید به دنبال چه باشند. بعد از ظهر آن روز، آنان در کوچه و کنار شهر و ساحل رود مکنونگ به حرکت در آمدند تا با افراد مختلفی در این زمینه گفت‌وگو کنند. شامگاهان به کلاس کارگاهی بازگشتند تا یافته‌های خویش را گزارش دهند. به اعتقاد من، شرکت‌کنندگان سعی داشتند توجه خویش را روی مسائل و مشکلات زیانبار ناشی از عملیات احداث جاده متمرکز ساخته و در عین حال جنبه‌های مثبت بالقوه احداث جاده‌های بهتر را نادیده انگارند.

روز چهارم

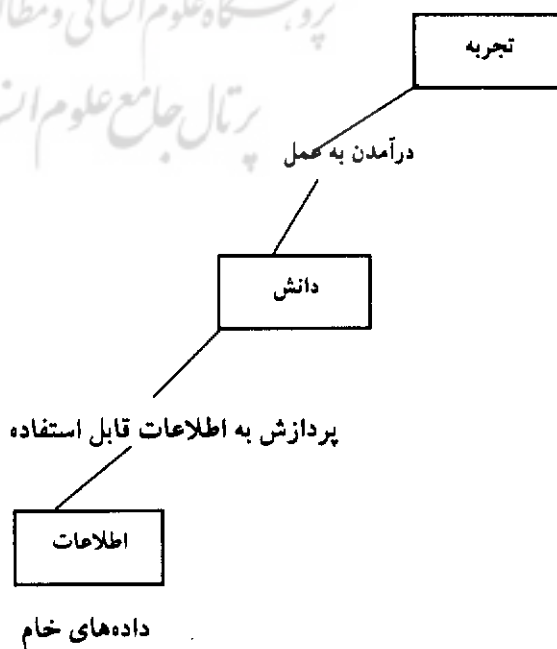
مسائل مطرح شده طی سه روز گذشته مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت؛ مفهوم روزنامه‌نگاری جامعه و مشارکت. جهت نشان دادن این مفاهیم، من از یک نمای گرافیکی از یک جامعه (که به صورت دایره نشان داده شده است) و ژورنالیست (که به صورت مثلث نشان داده شده است) - که در سه موقعیت توزیع شده است، استفاده کردم. خارج دایره نمایانگر «ژورنالیسم بی طرفانه» (روزنامه‌نگاری متعارف) بود؛ بخش متداخل و درونی دایره نمایانگر مفهوم نسبی ژورنالیسم جامعه است.

از شرکت‌کنندگان خواسته شد تا موضع یا موقعیت خویش را مشخص کنند. واکنش آنان نشان داد که آنان به موقعیت ادراکی دوم که واقعیت‌های لائوس بیشتر بازتاب می‌دهد، گرایش

شکل ۲. رسانه‌ها و روابط آنها با مردم و دولت

شکل ۳. پلکان اطلاعات

■ **وظیفه کلیدی یک مدرس واداشتن دانشجویان - به عنوان روزنامه‌نگاران بالقوه - به این است که خوب مطالعه کنند، به خوبی در جریان امور قرار گیرند، نسبت به محیط اطراف خود حساس باشند، در مورد اهداف زندگانی خویش تفکری انتقادی داشته باشند، درباره مسائل و پیامدهایی که به واسطه گزارش‌های روزنامه‌نگاران برای جامعه به وجود می‌آید، بیندیشند.**

■ **رویکرد منسجم و یکپارچه به آموزش روزنامه‌نگاری، روی استفاده از مفاهیم و نظریه‌های رسانه‌ای به منظور آگاه‌سازی در مورد کار حرفه‌ای، متمرکز است.**

دارند. به اعتقاد آنان، موقعیت اول این خطر را برای روزنامه‌نگاری در پی دارد که تحت تأثیر مسأله جامعه قرار گیرند و در نتیجه برداشت خویش از مسأله را به مخاطره اندازند. عجیب اینجاست که این ادراک، به گزارش آنان درباره اخبار تشریفاتی دولت گسترش پیدا نکرد. موقعیت سوم ژورنالیسم بی‌طرفانه، مورد پذیرش قرار نگرفت زیرا با ژورنالیسم لائوس تناسبی نداشت و بیش از حد نخبه‌گرایانه و جدا از حیات جامعه تلقی می‌شد.

مفهوم رسانه و رابطه آن با مردم و دولت طی یک الگوی بالا و پایین رونده با روزنامه‌نگاران لائوس که به عنوان ترازویی بین دولت در کفه راست و مردم در کفه چپ عمل می‌کردند، نشان داده شد. در فاصله بین آنها منابع و سازمان‌های مرتبط با قضیه تهیه گزارش زیست محیطی قرار داشت. گفته شد که موقعیت این ترازو، سطح و توازن موجود در گزارش‌های آنان درباره دولت و علایق جامعه را مشخص خواهد کرد. موقعیت نامتعادل ترازوی ژورنالیستی محیط رسانه‌ای لائوس مورد بحث قرار گرفت هر چند به شکل گنگ و سربسته.

مفهوم اطلاعات - دانش - تجربه طی یک الگوی نردبانی نشان داده شد. اطلاعات به منزله داده‌های خالص

نشست بعد از ظهر موكول شد. شرکت‌کنندگان ابتدا در مورد تمرینی که باید انجام دهند توجیه شدند و سپس برای مصاحبه با منابع دیگر درباره مسأله آلودگی مربوط به گرد و خاک روانه شدند. منابع مورد مراجعه عبارت بودند از مأموران پلیس، آموزگاران و دانش‌آموزان مدارس، کاهن‌های معابد، دست‌اندرکاران پروژه‌های جاده‌سازی، و کارکنان سازمان‌های غیردولتی. آنان گزارش‌های خویش را در نشست ارائه دادند تا درباره چگونگی گزارشگری در کوچه و خیابان با همدیگر به بحث و تبادل نظر بپردازند.

روز پنجم

اطلاعاتی را که طی گشت و گذار شب گذشته در کوچه و خیابان‌های تاریک وین تیان به دست آورده بودم، با دیگر شرکت‌کنندگان در میان گذاشتم و افکارم را درباره چیزهایی که امکان نگارش آن وجود داشت با آنان مطرح کردم. توجه آنان را به فقدان علایم هشداردهنده شبانه در جاده‌های در دست احداث به عنوان نمونه‌ای از مسائل مربوط به جامعه جلب کردم. لزوم پرداختن به مسائل و موضوعات اجتماعی و نقش روزنامه‌نگاران در رساندن آنها به گوش مسئولان ذیربط مورد تأکید قرار گرفت. عوامل انگیزش ژورنالیستی به تفصیل مورد بحث و تبادل نظر واقع شد. بنابراین، صرف‌نظر از آموزش نحوه تهیه گزارش، آنچه که در این کارگاه اهمیت بسیار داشت، تداوم آموزش مربوط به تحولات رفتاری ژورنالیستی بود. بسیاری از نتایج آزمایشی کاستی‌های ژورنالیستی در لائوس، به همان اندازه تهیه گزارش، جنبه رفتاری دارد.

وقتی که از شرکت‌کنندگان خواسته شد نیازهای آموزشی آینده خویش را مشخص کنند، نکات زیر را عنوان ساختند: پژوهش در زمینه ژورنالیسم؛ مهارت‌های انجام

گردآوری شده توسط روزنامه‌نگاران تلقی می‌شد. از شرکت‌کنندگان خواسته می‌شد تا نظر خویش را درباره لزوم پردازش این اطلاعات و تبدیل آنها به دانش قابل استفاده بیان دارند. آن‌گاه می‌بایست دانش را توسط خوانندگان به عمل (تجربه) در آورند. لذا پردازش اطلاعات عبارت است از ترکیب عملی داده‌ها توسط روزنامه‌نگاران و مبدل کردن آنها به یک روایت معنی‌دار برای خوانندگان. تا به حال، روزنامه‌نگاران در مشخص کردن افکار، شناخت و کاربرد محتوای کارگاه نسبت به کار خود این الگو را مناسب دانستند.

درس گرفتن از اشتباهات

آنها چه می‌کنند من چه می‌توانم بکنم
 * رسانه‌ها رویدادگرا هستند.
 * شیفته قدرت و شخصیت هستند.
 * ساده کردن بیش از حد مسائل.
 * تمرکز روی کشمکش و مناقشه.
 * پرداختن به مسائل بیش از پرداختن به راه‌حل‌ها.
 * گزارش موانع بیش از گزارش فرصت‌ها.

با توجه به پیچیدگی‌های ترجمه مفاهیم و اصطلاحات تجربیدی به زبان لائوس در انجام تمرین‌ها مطابق طرح ارائه شده، مشکلاتی پدید آمد. کار تهیه گزارش‌های عملی از محل وقوع حادثه، به

مصاحبه؛ نگارش؛ بازدید از برخی مراکز خاص جهت تهیه گزارش پیرامون موضوعات زیست محیطی.

آن روز به نگارش و تنظیم گزارش‌هایی سپری شد که براساس اطلاعات به دست آمده در روزهای سوم و چهارم تهیه شده بود. شرکت‌کنندگان در مورد ساختار مقالات خبری کوچک و اهمیت صراحت، درستی و تخصیص آنها توجیه شدند.

در نشست شامگاهی، شرکت‌کنندگان به مطالعه گزارش‌های همدیگر و اظهارنظر پیرامون آنها پرداختند. اگر چه ساختار یک مقاله خبری صریح در بسیاری از گزارش‌ها آشکار بود، اما اشتباهات مفهومی از قبیل پشت گرمی به توصیف‌کنندگان پروتکل که ظاهراً در مقایسه با آیت اصلی خبر جاذبه بیشتری داشت، فراوان به چشم می‌خورد.

۳۰ گزارش تهیه شده در اختیار روزنامه وین‌تیان تایمز قرار گرفت تا برخی از آنها را گزینش و احتمالاً به زبان انگلیسی ترجمه کرده و در صفحه هفتگی مقالات خود به چاپ رساند.

بررسی بعد از کارگاهی

تحول بالقوه در فرهنگ تهیه گزارش خبری در رسانه‌های لائوس، مثل همه فرهنگ‌های دیگر، عمدتاً از ابتکارات و سیاست‌سازی‌های سردبیران نشأت خواهد گرفت. کار شروع تحول در سطح واقعیات اساسی بسیار دشوار خواهد بود، هر چند این امر با تعلیمات متعاقب، غیرممکن نیست. بازتاب عملکرد شرکت‌کنندگان طی دو دوره کارگاهی در وین‌تیان، نیاز به ارائه تعلیمات و آموزش‌هایی به تصمیم‌گیرندگان و تعیین‌کنندگان خط مشی، از قبیل سردبیران، روزنامه‌نگاران ارشد و تعلیم‌دهندگان رسانه‌های لائوس را مورد تأکید قرار می‌دهد.

دانش و مهارت‌های کسب شده از طریق کارگاه‌ها طرح فعالیت‌های دیگری برای شرکت‌کنندگان به دست می‌دهد. با وجود این، تاکسون، واکنش کلی شرکت‌کنندگان نشان داده است که اگر چه اطلاعات، مفاهیم، و مهارت‌های تعلیم یافته در کارگاه‌های آموزشی سودبخش است ولی به کار بستن آنها در وظایف روزمره گزارشگران عادی اصولاً به واسطه فرهنگ ویرایش درون‌سازمانی محدود می‌شود.

بر مبنای این اصل که تجربه بهترین آموزگار است، تعلیم‌دهندگان آینده باید متوجه باشند که ابزار تقویت نفس از طریق اجرای برنامه‌های آموزشی مشروحه زیر ممکن است تأثیرگذارتر باشد:

* کارگاه کاربرد ژورنالیسم جامعه برای سردبیران

* تعلیم تعلیم‌دهندگان در زمینه ژورنالیسم جامعه

کارگاه اول ممکن است توجه خود را روی بازتاب انتقادی فلسفه سردبیری در لائوس، فراینده تصمیم‌گیری در مورد خبر، ضوابط رسانه‌ای و شیوه‌های رسانه‌ای، متمرکز سازد. استراتژی تعلیم آزمایشی ممکن است توجه خود را روی نشست‌های گفت‌وگوی جامعه، ایفای نقش و فرضیات متمرکز کند.

کارگاه دوم که جنبه عملی بیشتری دارد، ممکن است روش‌شناسی‌های آموزش و توسعه ابزار تعلیماتی ژورنالیسم متناسب با فرهنگ لائوس را در کانون توجه خود قرار دهد. گزینه‌های عملی را می‌توان جهت آغاز اصلاحات مترقیانه در کار روزنامه‌نگاری در لائوس فراهم ساخت.

در حقیقت نقطه ضعف برنامه‌های تعلیماتی ویژه، فقدان ارزیابی در دوره بعد از آموزش است. کارگاه تعلیماتی اخیر لائوس، به علت نبود حمایت مالی لازم،

با وجودی که از بسیاری جهات ثمربخش می‌باشد، در انتظار اجرای یک برنامه تکمیلی است. به خاطر حصول یک نتیجه آموزشی کارآمدتر، برنامه‌های آینده باید با یک نظارت و مراقبت پیش کارگاهی از سوی جامعه همراه باشد. این نظارت باید در برنامه گنجانده شود. به‌طور مثال، تعلیم دهندگان باید دست‌کم دو روز قبل از شروع فعالیت کارگاه در محل آن حضور بهم رسانند. آنان به اتفاق با یک تعلیم دهنده کار خواهند کرد که برنامه‌ریزی بنیادین، به‌ویژه هماهنگی با سخنرانان میهمان، و گزینش اماکن مناسبی جهت مراجعه و تهیه گزارش، را آغاز خواهد کرد. کارشناسان در زمینه‌های مرتبط با فعالیت‌های کارگاه باید قبلاً شناسایی شده و از آنان برای سخنرانی درباره عناوین و سرخط‌های تعیین شده، دعوت شود. برگزاری نشست‌های گفت‌وگو با نمایندگان جامعه نیز باید پیش‌بینی شود. □

پی‌نوشت‌ها:

۱. ارتباط شخصی، شاون پی‌کلی، از نیروهای داوطلب سازمان ملل، استاد زبان انگلیسی، وین‌تیان تایمز، ۲۷ مه ۱۹۹۸.

۲. گزارشگری در جامعه در بافت کارگاهی در لائوس به عنوان یک تمرین گزارشگری برای شرکت‌کنندگان تشریح شد. در این شیوه گزارشگری اولویت خبری عمده‌ای به دیدگاه‌های مردم داده می‌شود. مردم نیز به نوبه خود نه به عنوان اعضای منفعل جوامع منزوی بلکه به منزله شهروندان دارای مسؤولیت‌های مدنی برای کار در راه خود اتکابی برای بهبود شرایط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی خویش، تلقی می‌شوند. در واقع، گزارشگری جامعه‌گرایانه به منظور مشارکت دادن رسانه‌ها در پیوند با مردم برای یافتن راه‌حلی برای مسائل و مشکلات محلی ساخته و پرداخته شده است.

۳. این اصطلاح به صورتی هم‌معنی با گزارشگری جامعه‌گرایانه به کار برده شد. فلسفه و اهداف «توسعه - ژورنالیسم» را که از تمرین ارتباطات توسعه در کشورهای در حال توسعه در دهه ۱۹۶۰ استخراج شده است، تشریح کردم.

منابع

Morgan, Frank & Loo, Eric "Media in Laos" in Media in Asia, Gunaratne, Shelton (ed), Sage, New Delhi, 2000.

* این مقاله در تاریخ دوازدهم اوت ۲۰۰۰ در کنوانسیون سالانه AEJMC در فونیکس، اریزونا، ارائه شد.